

De eerste klimaatpersconferentie van Nederland

INLEIDING

Beste mensen. Ik heb goed en slecht nieuws. Het slechte nieuws is dat onze provincie, ons voedsel, ons water, onze gezondheid en onze veiligheid worden bedreigd door de ernstige klimaat- en natuurcrisis. Nieuwe generaties hebben slechtere perspectieven. De bestaanszekerheid van alle levende wezens, nu en in de toekomst, wordt bedreigd. Kortom: onze voortbestaanszekerheid staat op het spel.

Het goede nieuws is: we kunnen het tij nog keren. Maar dan moeten we nu samen maximaal de schouders eronder zetten. Er zit al veel kracht, lef, creativiteit en bereidheid in onze samenleving om dit te doen. Bij ondernemers, arbeiders, mensen in de publieke sector, makers, grootouders, jongeren. Uit de recente inwonersraadpleging bleek dat zowel inwoners van stad als platteland vinden dat zorgen voor een gezonde leefomgeving, het oplossen van de problemen rondom water en het verbeteren van de natuur de belangrijkste inspanningen moeten zijn van provincie Noord-Holland. Wat de wens om een gezonde toekomst betreft is er dus geen kloof tussen stad en platteland.

Maar mensen hebben duidelijkheid van de overheid nodig. Een stip op de horizon en de juiste kaders en prikkels. Vandaag geven we die duidelijkheid en maken we de noodzakelijke keuzes. We kondigen maatregelen aan om een gezonde toekomst voor iedereen, voortbestaanszekerheid, te garanderen.

Gelukkig varen we niet in de mist. Er zijn afgelopen 50 jaar verschillende wetenschappelijke rapporten verschenen die precies de problemen en oplossingen schetsen. Helaas hebben politici dit grotendeels genegeerd. Ook de huidige coalitie van PvdA/GL/VVD/BBB in Noord-Holland doet helaas niet wat nodig is en blijft deadlines uitstellen, eindeloos praten en rommelen in de marge. Het is levensgevaarlijk en we gooien er maatschappelijk geld mee weg.

De onderlinge oorzaken van de klimaat- en natuurcrisis zijn volgens wetenschappers met elkaar verweven, net zoals de oplossingen. Het is dus

van belang dat we ons niet meer blindstaren op het terugdringen van CO₂ uitstoot alleen, maar breder te kijken. De natuur biedt de nodige oplossingen voor beide crisis. We stappen af van het rommelen in de marge en de illusie dat we de crises kunnen oplossen met alleen maar méér technologie, méér hernieuwbare energie, méér economische groei. Het heeft geen zin om de dwell te verbeteren, zolang de kraan open blijft staan.

In plaats daarvan werken we toe naar systeemverandering. Alle maatregelen zullen gericht zijn op het tegelijkertijd oplossen van zowel de klimaat- als de natuurcrisis. Daarom deze persconferentie.

Sommigen zullen de keuzes radicaal noemen. Maar nu niet deze keuzes maken is pas echt radicaal. Radicaal gevaarlijk. Dat is doelbewust kiezen voor rampen, klimaatvluchtelingen, voedsel- en watertekorten en ineenstorting van de economie en onze natuur.

Maar de klimaat- en natuurcrisis kunnen we alleen eerlijk oplossen. Alleen zo kunnen we het vertrouwen van onze inwoners winnen. Dat betekent dat we zorgen voor eerlijke verdeling van lusten en lasten. We zorgen dat Noord-Holland een eerlijke bijdrage levert aan de oplossingen: we hebben relatief veel uitgestoten en moeten ook sneller veranderen. We borgen dat de grote vervuilers betalen in plaats van dat de rekening wordt neergelegd bij de meest kwetsbare inwoners. Dat verduurzamen en diervriendelijk handelen loont. Dat subsidies gaan naar de mensen die ze het meest nodig hebben.

De klimaat- en natuurcrisis kunnen we ook alleen oplossen als we eerlijk zijn over de bijna 11 miljoen dieren die in Noord-Holland die elk jaar gefokt, gebruikt en gedood worden en waarvan de meeste een kort en ellendig leven hebben. De grote aantallen dieren zorgen namelijk niet alleen voor dierenleed, maar zijn een van de belangrijkste oorzaken van de klimaat- en natuurcrisis..

Het is ook belangrijk te weten dat de maatregelen die we nemen uiteindelijk veel meer zullen opleveren dan ze kosten. Niet alleen in termen van geld, zoals vermeden kosten van bijvoorbeeld rampen en gezondheid. De maatregelen die we gaan nemen leveren uiteindelijk meer en gezonder water en natuur, een fijnere en schonere woonomgeving voor mensen en andere dieren, comfortabele, geïsoleerde en betaalbare woningen met een lagere energierekening, meer bomen en ander groen dat ons koel en veilig houdt, gezonde lucht, meer voedselzekerheid, eerlijkere economie, en betere gezondheid. De uitdagingen van vandaag worden de kansen van morgen.

We maken de noodzakelijke keuzes voor onze huidige, menselijke en dierlijke inwoners. En voor de toekomstige generaties, die als we te weinig doen de klappen zullen opvangen.

We maken van een min-minsituatie een win-winsituatie. Samen krijgen we de klimaat- en natuurcrisis onder controle.

Ik ga de komende minuten in op twee zaken:

- hoe staan we ervoor in Noord-Holland, als het gaat om de klimaat- en natuurcrisis?
- en wat is er *nó*dig om deze problemen echt op te lossen? Daarbij kom ik met een eerste fundamentele pakket van 13 maatregelen.

Hoe staan we ervoor in Noord-Holland? De problemen

De cijfers liegen er niet om. Wereldwijd gaat de natuur in een ongekend tempo achteruit. De biodiversiteitscrisis is even groot als de klimaatcrisis, stellen wetenschappers. Dat geldt ook voor Nederland en Noord-Holland. Van agrarische gebieden tot natuurgebieden en stedelijke gebieden: de staat van onze natuur is volgens de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur “ronduit slecht”. Europese waterdoelen voor o.a. schoon oppervlaktewater, waarvan Nederland en Noord-Holland hebben beloofd die na jaren uitstellen in 2027 te bereiken, worden op deze manier niet gehaald. Er dreigt een nieuwe crisis: de watercrisis.

De achteruitgang van Noord-Hollandse biodiversiteit heeft meerdere oorzaken, zoals het verdwijnen van groene elementen in het landschap zoals bomen en heggen, schaalvergroting in het landgebruik en het gebruik van landbouwgif. Het probleem is niet alleen het verdwijnen van zeldzame planten en dieren, maar ook de gratis diensten die de natuur levert aan de samenleving. Of dat nu gaat om een gezonde bodem, veilig drinkwater, schone lucht of bestuiving van voedselgewassen door insecten. De natuur biedt ons veel rijkdom, maar we zijn het aan verspillen. Het verlies van biodiversiteit kan ervoor zorgen dat mensen vaker te maken krijgen met pandemieën, zoals het coronavirus, of milieurampen, zoals droogtes en overstromingen. Zelfs de Nederlandsche Bank heeft biodiversiteitsverlies als financieel risico bestempeld.

Stikstofoxiden (NO_x) en ammoniak (NH₃) tasten onze natuur en gezondheid verder aan. De grootste bronnen van stikstofoxiden zijn Schiphol en Tata Steel. De ammoniak komt met name van dieren uit de veehouderij. Noord-Holland heeft de tweede hoogste NO_x-emissies. Het

goede nieuws is dat de emissies vanaf 2015 dalen, maar nog onvoldoende snel. Tussen 2019 en 2020 is de ammoniakemissie toegenomen, met name in de regio's met veel veehouderij (Kop van Noord-Holland. Daarna volgen de regio's West-Friesland en Waterland).

Meer groen en grotere, verbonden natuurgebieden zijn cruciaal om de biodiversiteit en de kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren. Maar het gaat ook niet goed met de hoeveelheid natuur in Noord-Holland. In vergelijking met andere provincies is het areaal natuur, bosgebied en groen/blauwe ruimte per inwoner kleiner dan gemiddeld en wordt die ruimte niet groter. Dit terwijl de vraag naar groen groeit. De provincie staat nog steeds voor de taak om het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in 2027 af te ronden. Een doel dat al sinds de jaren 90 bestaat en bedoeld is om natuurgebieden met elkaar te verbinden en uit te breiden. Maar Noord-Holland dreigt ook deze deadline niet te halen.

Deze natuurrisis gaat hand in hand met de risico's van de klimaatverandering. De toename van broeikasgassen in de atmosfeer leidt tot opwarming van de aarde. Het gaat gepaard met steeds vaker voorkomende weersextremen, overstromingen, extreme droogtes, natuurbranden. Het klimaat verandert sneller en ingrijpender dan gedacht. En we zitten nog maar in het voorprogramma van wat ons te wachten staat. De wereld is nu gemiddeld 1,2 graad Celsius warmer sinds het begin van de industriële revolutie. Bij elke 0,1 graad opwarming nemen de weersextremen verder toe. Om de aarde leefbaar te houden en onomkeerbare gevolgen te voorkomen is met het akkoord van Parijs afgesproken om de wereldwijde opwarming het liefst tot maximaal 1,5 graad Celsius te beperken. Als we die grens overschrijden, zijn de gevolgen niet te overzien. En de landen die het minst hebben bijgedragen worden het hardst geraakt. Er worden honderden miljoenen klimaatvluchtelingen voorspeld. De kloof tussen arm en rijk dreigt daardoor groter te worden.

Meer dan enig andere provincie is Noord-Holland kwetsbaar voor de gevolgen van de klimaatverandering. Noord-Holland wordt aan drie zijden door water omgeven, ligt voor 80% op of onder zeeniveau (een percentage dat met de zeespiegelstijging verder toe zal nemen) en bestaat voor 80% uit gronden die gevoelig zijn voor bodemdaling. Met andere woorden, terwijl de zeespiegel stijgt, daalt in grote delen van de provincie de bodem, met alle gevolgen van dien. Ook ons zoetwatervoorraad komt in gevaar.

Overlast door hitte (hittestress) kan leiden tot fysieke gezondheidsklachten voor mensen en andere dieren. Noord-Holland heeft relatief gezien veel last van hittestress. We zien veel problemen bij gemeenten zoals

Amsterdam, Beverwijk, Velsen, Hoorn en Huizen. Daarnaast valt op dat de gemeente Haarlemmermeer, door de aanwezigheid van Schiphol, te kampen heeft met relatief veel hittestress.

Positief nieuws: dat het mogelijk is om het tij te keren is zichtbaar in het feit dat sinds 2015 de CO₂-uitstoot in Noord-Holland wel een dalende lijn laat zien. Dit komt door de stijging in het aandeel hernieuwbare energie.

Noord-Holland wil in 2030 de uitstoot van broeikassen met 55% verminderen ten opzichte van 1990. Ook daarvoor staan we niet op schema, terwijl we als we onze eerlijke bijdrage willen leveren aan het oplossen van de klimaat- en natuurcrisis, eigenlijk al in 2030 100% vermindering zouden moeten bereiken. De Noord-Hollandse uitstoot is bijna 20% van landelijke uitstoot. We hebben dus een grote verantwoordelijkheid om door te pakken.

Het is pijnlijk te concluderen dat veel van zojuist beschreven knelpunten sinds de jaren 70 al zijn gesignaleerd. In die 50 jaar hebben politici zich helaas gespecialiseerd in het ontwikkelen van geitenpaadjes, in relativeren, wegsturen en doorschuiven. Het is de huidige generatie die daar de tol voor betaalt. Een verder doorschuiven kunnen we ons niet veroorloven.

Dit is waarom steeds meer Nederlanders de straat op gaan om maatregelen te eisen en te eisen dat de overheid zich aan de eigen afspraken houdt. Vandaag geven wij daar gehoor aan.

OPLOSSINGEN EN MAATREGELEN

Daarom ga ik over tot het presenteren van 13 noodzakelijke maatregelen om samen de klimaat- en natuurcrisis eronder te krijgen. De hamer waarmee we de crisis plat slaan, moet groot genoeg zijn om dat nu ook echt te bereiken. En dat is een optelsom van maatregelen, en geen keuzemenu. Iedere sector moet leveren. Ingrijpen om erger te voorkomen. Er liggen ook enorme kansen voor het oprapen. We gaan Noord-Holland al opnieuw vormgeven voor het klimaat, woningbouw en waterveiligheid. Daarbij kunnen we natuurversterking meenemen en het maatschappelijk geld veel slimmer en effectiever in te zetten.

Bij de maatregelen die ik ga noemen gaan we uit van ongeveer 100% reductie van emissies van broeikasgassen in 2030. Als we namelijk 50 procent kans willen maken om de klimaatopwarming te beperken tot 1,5 graad Celsius kunnen we wereldwijd nog maximaal 230 miljard ton CO₂ uitstoten. Verdelen we dit koolstofbudget zo dat elke mens er een gelijk

deel van krijgt en houden we rekening met historische emissies, dan is er eigenlijk al geen koolstofbudget meer voor Nederland. We hebben namelijk al meer uitgestoten dan wat ons aandeel in de wereldbevolking rechtvaardigt. Tot 2050 wachten om klimaatneutraal te worden is dus niet rechtvaardig.

Daarnaast is een snellere transitie ook gewoon nodig uit veiligheids- en economische overwegingen. In het laatste klimaatrapport van het IPCC staat dat de klimaatrisico's ernstiger zijn dan eerder werd aangenomen. Het huidige klimaatbeleid houdt geen rekening met hoe akelig dicht we nu bij recentelijk vastgestelde kantelpunten zijn, waarbij zelfversterkende en onomkeerbare opwarmingsprocessen getriggerd kunnen worden. De Partij voor de Dieren wil niet dat we onze toekomst vergokken met een trage transitie en daarom versnellen we.

De 13 maatregelen die we nu presenteren gaan uit van rechtvaardigheid en combineren klimaatplannen met maatregelen voor behoud en herstel van biodiversiteit. Ze vormen een hoopvolle route naar voortbestaan zekerheid:

- 1 De belangrijkste maatregel om de crisis onder controle te krijgen is om het aantal landbouwdieren en de intensieve veehouderij af te bouwen, en duidelijk te kiezen voor natuurinclusief, biologisch en meer plantaardig. We investeren in de transitie van dierlijke naar meer plantaardige producten. Daarmee kunnen we veel meer mensen voorzien van eten, met minder landbouwgrond en minder milieu-, klimaat-, en natuurschade. Zo komt er ook meer ruimte vrij om natuur uit te breiden en te versterken en is er ook weer ruimte voor betaalbaar en groen wonen.
- 2 De eerste maatregel betekent dat we de hele keten ondersteunen in omschakelen naar biologisch en meer plantaardig. We zetten de koplopers op een podium en stimuleren de achterblijvers om mee te komen. Producten uit de intensieve veeindustrie en producten waarvoor landbouwgif is gebruikt worden niet meer gestimuleerd en gepromoot.
- 3 We verbieden de uitbreiding van intensieve kippen- en varkenshouderij in Noord-Holland, zoals een meerderheid van Nederlanders van alle politieke kleuren dat wil. Deze boeren kopen we uit of helpen we overschakelen.
- 4 Provinciaal grondbeleid gebruiken we om het areaal biologische landbouw te groten. Maatschappelijk geld investeren we dus niet meer in alleen het verplaatsen van gangbare boeren, maar in helpen van die boeren om de transitie te maken naar biologisch en/of meer

- plantaardig. Problemen moet je namelijk niet verplaatsen, maar oplossen.
- 5 We nemen de regie in het ontwikkelen van verdienmodellen van de agrarische ondernemer, door ruimhartige vergoedingen te betalen voor maatschappelijke diensten (biodiversiteit, klimaatadaptatie, schoon water, mooi landschap). We zetten in op het belonen van groene diensten die boeren verlenen. Liever geld betalen aan boeren voor natuurlijke CO₂-vastlegging, dan aan Shell voor CO₂-opslag onder de Noordzee.
  - 6 Het herstellen en beschermen van natuur maken we in lijn met het advies van Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur een topprioriteit. We versterken de natuur overal: niet alleen in NNN en N2000, maar ook in steden, bebouwde omgeving, bermen en akkers.
  - 7 We investeren in natuurinclusief, klimaatneutraal en biobased bouwen. Dat wil zeggen: bouwen met natuurlijke materialen. Telen voor de bouw en isolatie wordt ingezet als een nieuw verdienmodel voor boeren. We zetten ook in op het goed isoleren van bestaande woningen, met hulp voor de meest kwetsbare inwoners. En we stimuleren natuurinclusieve bedrijventerrein.
  - 8 We nemen ecologische overwegingen mee in de vormgeving van duurzame energieprojecten, om de negatieve impact op de biodiversiteit te limiteren en kansen te benutten voor positieve neveneffecten. Bijvoorbeeld de creatie groene daken die de efficiëntie van zonnedaken verhogen.
  - 9 We gaan maximaal energiebesparing stimuleren en tegelijkertijd handhaven bij bedrijven die niet voldoen aan wet- en regelgeving op dit gebied. Energiebesparing is een heel belangrijk onderdeel op weg naar een natuurinclusieve, klimaatneutrale samenleving. Laatste 15 jaar is geen noemenswaardige daling te zien in het energieverbruik van Noord-Holland, terwijl onze provincie een van de grootste energieverbruikers is. Dat gaan we veranderen.
  - 10 Grote vervuilers moeten hun eerlijke deel bijdragen aan oplossingen en betalen. We pakken de uitstoot van de industrie maximaal aan. De tijd van vrijblijvende afspraken is voorbij. De eerste stap is om het meest vervuilende onderdeel van staalfabriek Tata Steel op korte termijn te sluiten. Daarmee winnen we veel voor gezondheid, natuur en klimaat.
  - 11 In het verlengde van maatregel 10 pleiten we er bij het Rijk voor dat de natuurvergunning voor Schiphol wordt ingetrokken en het aantal vliegbewegingen halveert. Schiphol overschrijdt nu de grenzen van klimaat en natuur en krijgt vrij spel, terwijl gewone burgers en boeren de rekening moeten betalen. Dat onrecht moet worden gerepareerd om iedereen mee te krijgen in de veranderingen die

moeten plaatsvinden.

- 12 We organiseren een Burgerberaad voor Klimaat en Biodiversiteit. Daarmee betrekken we burgers bij oplossingen en zorgen dat de toekomstige generaties worden vertegenwoordigd, met behulp van Lab Toekomstige Generaties.
- 13 En tot slot nummer 13: we voeren een generatietoets in voor alle beleid om zo de kwaliteit van de leefomgeving te waarborgen voor de komende generaties. Beleid moet voortaan worden getoetst op de lange termijn effecten voor biodiversiteit, het klimaat en het milieu. Prognoses die erop wijzen dat het beleid negatief zal uitpakken voor de toekomstige leefomgeving, moeten ingezet worden om dat beleid aan te scherpen en te vergroenen.

Daarvoor is lef en compassie nodig. Veel van onze ondernemers en andere inwoners laten al het goede voorbeeld zien. Nu is het aan ons om verantwoordelijkheid te nemen en verder door te pakken. Dit is een geweldige tijd voor positieve verandering. Er zijn budgetten. De geesten zijn rijp. Samen krijgen de klimaat- en natuurcrisis onder controle. Samen keren we het tij. Voor een gezonde toekomst van ons allemaal. Voor voortbestaanszekerheid.

Ines Kostic,

Partij voor de Dieren Noord-Holland